

Бурят-Монголой УНЭН

№ 160 (5312)
суббото
августын
16
1947 он

Сэл 20 мунгэн

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Убкомой, БМАССР-эй Верхөөн
Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удмы Горномой орган.

БОДОТО АЖАБАЙДАЛТАЙ НЯГТА БАРИСААТАЙ ДАЙШАЛХЫ, БОЛЬШЕВИСТСКЭ ПРОПАГАНДЫН ТҮЛӨӨ!

Большевиктэскэ пропаганда болбол дай-
шалай ажлаар, ажабайдалтай нягта
барисаатай дайшаалхы хэзээ-хэзээд
хэзээд байна. Тэрэний нима шаарань
революцион теори, ажалтай партины үс-
дэл зохиох ёһоор хандуураг хандуураг
нутаг тааралдаа, революцион теори
большевиктэскэ догмо гэж тоолодоггүй, ха-
рин ажал-абуулгын хүтэлбэри гэж тооло-
дог. Хэрэв практик аорыгөө замьс
революцион теорор гэрлүүлэггүй
аа хооронг байа боломодотол адли.
революцион практикатай холбоодоггүй
аа теорины ухалгүй хоонхон болмодог—
гэж нүхэр Сталин хурган. Гэбшье,
теори болбол революцион практикатай
тааршагүй нягтаар холбоотой байгаа хаа
хүдмэрчигүй хүдмэрчигүй асари ехэ
үсүн болодог...

Ленин ба Сталин теоретическэ хүд-
мэрчигүй буюу, тэрэний пропаганда
аа ажал-абуулгын буюу революцион
үсүнэй зорилготууаа, социалистич-
ескэ байгуулалтын зорилготууаа тиймэ
барисаатай байһанай үлгэр жэшэнь бо-
ло.

Завказьскын хуушанай хүдмэрчигүй
нүхэр Сталин тухай өнөөдөрөө рас-
скаа соо пропагандада большевиктэскэ
хандуураг үг үсүнэй харуулан һонин
баримтэ харуулна. Воскресно нур-
тулда таалалта юу заана гэжэ нүхэр
Сталин нэгэ хүдмэрчигүй асуулганы,
наранай абаах тухай манда хэлэжэ үг-
дэ гэжэ тэрэнь харуулса.

—Байза, дуулаа! Паран харгыһан
нагшаа гаржа, төршхөөн гэжэ бу-
аһарай. Харин революцион хэрэг хай-
шан гэд абаах өһотой, тэрэнь бур-
аһаа, —гэж нүхэр Сталин хэлэбэ.

Эзэ жэшэньд юуца хурган? Про-
паганда, теоретическэ хүдмэрчигүй
ажабайдалаа, партины практикэ зорил-
гоё холдуулжа болохогүй гэжэ хурган.
эр жэшэньд. «Гүрэнэй ба партиныа ху-
дмэрчин ямаршэ халбарилжа хүдмэр-
чигүй политическэ хэмжээн болон
марксистско-ленинскэ ёһо гүримэ мэдэжэ
халбарилжа болохо — бури, хүдмэрчигүй
үсүнэй улам дөшөө болохо ба үр
өһотой байха, хүдмэрчигүй дүгүүшэ
элаа өхөтэй байха» —гэжэ нүхэр Сталин
хэлэбэ.

Мүнөө үдэ советскэ арад хадаа дайны
хүдмэрчин табилжаа хамаг шадлаа эр-
мүлханай. Тэрэний дүүргэнь ба үлүү-
шан дүүргэнь тухаа аралдай хүсэ
малаа хайралангүйгөөр тэмсэжэ байнал.
Тиймэжээ тусбонь бичүүлгэ хадаа
ийн сэрэгээр бичи бологдон бэрхшээл-
гүйнэ хурдан түрөөр дабаха, ажалтай
ажабайдалай хэмжээ үрхэ, манай Эхэ
өһотой хүсэ шадлаа улам бэрхшээлхэ
хары зам гэжэ гэжэ советскэ хуули
ойгожо, хаража байдаг.

Тиймэ хадань пропагандын урлахы зор-
илготы юу байна гэжэ: табилжалы
амраар дүүргэжэ байһынь, манай
ардай ажалын халбарилжа халбарилжа
халбарилжа арга-боломодтой байһынь арга-
дэ халбарилжа өһотой, ажалтай бү-
тэсэ дөшөөлүхэ, ажалтай жайг зар-
шамы бэрхшээлхэ, социалистическэ
мүрөөний үүргэе Ленин ба Сталин
улаас хуушанай олодог байһантай арга
оноиты али болохо үргэнээр танил-
гуула өһотой.

Шинэ табилжалы хооронх жэлэнь
тусбонь болзоһон урда гүйсэхын
үдэ тэмсэлэй түрү зэргэ манай оро-
дой индустриальна ехын ехэ хоёр цент-
рүүд—Москва ба Ленинград ажалла-
дай ажаа байһан хэндэнь мэдэжэ.
Һаринжа ба халбарилжа үйлдэрини тү-
сбонь тэрөөр һарнаа һарада үлүүшлэл
лүгүдэ. Москва ба Ленинград
большевиктэскэ пропагандын хэрэгтэ зү-
бөөр, дайшалай ёһоор табилжа шадлан
улаа хадаа москватийдай болон ленин-
градийдай үйлдэрини амжалтанууда
ба бэшэ үүргэ өгсөө.

Партины райкомнуудар байгуулагдана
аажын хүтэлбэригээр семинарууда
Москвай олоног районнууда эх амжал-
тайгаар үүргэжэ, үйлдэрини эконо-
мическэ шухалын шухала, аймагт хэр-
эгтэй асуудалнууды өрхлэв. Москва-
й ба Ленинградий предприятинууд дээр
дайны үүргэнь табилжалы холбоотой
асуудалнуудар сэг үргэлжэ лекцинууд
ушгаддаг, өмхөлнүүд байһан хоорон-
дууд үүргэжэ байха юм.

Тэд, өмхөлнө тэд өмхө баримтанууд
партины пропагандын практиката мүн
үсүнэй, юу гэхэ, партины про-
паганда болбол ажабайдалаа, манай аралдай
практикэ зорилготууаа таарангаар
абуулдаг. Жэшэнь бүхэл халбарилжа
үйлдэрини топ ехэ центр болохо. Иза-
мэе горьдэ абаах үсэ. Шинэ табилжа-
лэй түбэ советскэ ороной аралдай ажа
амралдай хэмжээ дөшөөлүхын түбэ
Ивановск бүх үйлдэрини халбарилжа
«Ивановск»

БМАССР-эй Министруудай Советэ

Тарья тушаалгын түсэб дүүртэр талха тарья худалдалгы хорихо тухай

ССР Союзай Министруудай Советэй
1946 оной июлин 31-эй ба 1947 оной
июлин 3-ай тогтоомжонууды дүүртэ
болгон, гүрэнэ тушаалдаа өһотой тарья
талхы урхэ абада гарган баримта-
нууды огтолон усадахын зорилгоор,
БМАССР-эй Министруудай Совет болбо
өһотой тухай тогтоон соо гүрэнэ тарья
тушаалгын түсэбэй расбулжа соо дүүр-
гэр колхозууд, колхознигууд ба үсүн
ажалтай тарья талха, хилээс худалда-
ха ба адалдаа абадалы хорихо.
Тиймэжээ, СССР-эй бэлдэхэй Ми-
нистерствын БМАССР-тэхи түсэбэй
органууды ба аймагуудай гүйсэхэй ко-
митетүүд, колхознигууд ба үсүн
ажалтай дунда ойлгууламжын хүдмэр-
чи абуулаха ба тарья талха, хилээс ху-
даада ба адалдаа абадала хадаа манай
республика соо гүрэнэ улаага тугаа-
танууды МТС-үүдэ натур-түсэбни
сүүдн бусаалтанууды сүм дүүрхөн
хоно СССР-эй Министруудай Советэй
ахуулаагай абуулаха байна гэжэ
ойгуулаха уялгалба.

Колхозой түрүүлэгшээр ба бусад ту-
шаалтай нүүрнүүд болбол СССР-эй Ми-
нистерствын Советэй ба БМАССР-эй Ми-
нистерствын Советэй тогтоолнууды бэр-
хэ сүүдэй харуулалдаа хабаахуудалжа
болоно. Хуули бусаар тарья хилээс ху-
даада, адалдаа колхознигууд ба
үсүн ажалтай алаа ашаа ба эрбэ
хорихо баригдан нүүрнүүдэ үлгэ
үгэхэ байна.

Хуули бусаар худалдаа байһан талха
хилээс худалдаа абаах СССР-эй Ми-
нистерствын Советэй ба БМАССР-эй Ми-
нистерствын Советэй тогтоолнууды бэр-
хэ сүүдэй харуулалдаа хабаахуудалжа
болоно. Хуули бусаар тарья хилээс ху-
даада, адалдаа колхознигууд ба
үсүн ажалтай алаа ашаа ба эрбэ
хорихо баригдан нүүрнүүдэ үлгэ
үгэхэ байна.

Свердловск предприятинд колхознигуудта пална

СВЕРДЛОВСК. (ТАСС). Шээ абаан
Пышминск ба Талица райуудай кол-
хозуудай ургаса хуряагад алааар дү-
рүүшын автоколхозно морд Городой
предприятинууд ургаса хуряага тугаа-
хаар 500 автомашина, үгэхэ запас
частнууды, хуряалгын манууды,
машагүүдэ болон бусад эд хэрэгсэл-
лүүдэ элгэжэ байна.

ХРОНИКО

РСФСР-эй Верхөөн Советэзидиум
нүхэр Петров Тихон Кириллов РСФСР-
эй ой модоной ажалын Минист тогил-
бо.

Байнаар урлан тарья өхөтэй
хамта, богон болор соо ху абаа
гүрэнэйгөө урлахы уялгыс зүбхөн
ажалтайгаар дүүргэ, сөбөр
үрхэ хаах, эдэ-хөөлэй бичи баа
байгуулаха байна. Гэжээ хайлжэ
Куларын аймагтай колхознууд хуряа-
лгы эхэр холкомдуула бай Стали-
най, Кировэй нэрэмжэтэ, «18 парт-
гезет», «Красный», «По-
литотдел» колхозууд намара тарья-
лгй хуряалгы агуушан Ираа ба
жатаа хадаа болон идэ кол-
хозуудай нэгдэһиньшэ позарагүй
байгаа.

Августын 5-да аймагтай колхозно
тарья эрхэсөө, түбэрлэхээр бо-
ло һон. Тэд, мунд гурбан полкго
гарган байгаа. Ургаса хү эрхэ
колхозуудай нэгдэһиньшэ позарагүй
байгаа.

Августын 5-да аймагтай колхозно
тарья эрхэсөө, түбэрлэхээр бо-
ло һон. Тэд, мунд гурбан полкго
гарган байгаа. Ургаса хү эрхэ
колхозуудай нэгдэһиньшэ позарагүй
байгаа.

Августын 5-да аймагтай колхозно
тарья эрхэсөө, түбэрлэхээр бо-
ло һон. Тэд, мунд гурбан полкго
гарган байгаа. Ургаса хү эрхэ
колхозуудай нэгдэһиньшэ позарагүй
байгаа.

Августын 5-да аймагтай колхозно
тарья эрхэсөө, түбэрлэхээр бо-
ло һон. Тэд, мунд гурбан полкго
гарган байгаа. Ургаса хү эрхэ
колхозуудай нэгдэһиньшэ позарагүй
байгаа.

Августын 5-да аймагтай колхозно
тарья эрхэсөө, түбэрлэхээр бо-
ло һон. Тэд, мунд гурбан полкго
гарган байгаа. Ургаса хү эрхэ
колхозуудай нэгдэһиньшэ позарагүй
байгаа.

Августын 5-да аймагтай колхозно
тарья эрхэсөө, түбэрлэхээр бо-
ло һон. Тэд, мунд гурбан полкго
гарган байгаа. Ургаса хү эрхэ
колхозуудай нэгдэһиньшэ позарагүй
байгаа.

Августын 5-да аймагтай колхозно
тарья эрхэсөө, түбэрлэхээр бо-
ло һон. Тэд, мунд гурбан полкго
гарган байгаа. Ургаса хү эрхэ
колхозуудай нэгдэһиньшэ позарагүй
байгаа.

Августын 5-да аймагтай колхозно
тарья эрхэсөө, түбэрлэхээр бо-
ло һон. Тэд, мунд гурбан полкго
гарган байгаа. Ургаса хү эрхэ
колхозуудай нэгдэһиньшэ позарагүй
байгаа.

Августын 5-да аймагтай колхозно
тарья эрхэсөө, түбэрлэхээр бо-
ло һон. Тэд, мунд гурбан полкго
гарган байгаа. Ургаса хү эрхэ
колхозуудай нэгдэһиньшэ позарагүй
байгаа.

Августын 5-да аймагтай колхозно
тарья эрхэсөө, түбэрлэхээр бо-
ло һон. Тэд, мунд гурбан полкго
гарган байгаа. Ургаса хү эрхэ
колхозуудай нэгдэһиньшэ позарагүй
байгаа.

Августын 5-да аймагтай колхозно
тарья эрхэсөө, түбэрлэхээр бо-
ло һон. Тэд, мунд гурбан полкго
гарган байгаа. Ургаса хү эрхэ
колхозуудай нэгдэһиньшэ позарагүй
байгаа.

Августын 5-да аймагтай колхозно
тарья эрхэсөө, түбэрлэхээр бо-
ло һон. Тэд, мунд гурбан полкго
гарган байгаа. Ургаса хү эрхэ
колхозуудай нэгдэһиньшэ позарагүй
байгаа.

ИВАН ДАЛЬБИНОВ УРЯАЛНА

Машинистнуудай мурьсөөе үргэлжэлүүлжэ, тарья хуряалг
дээрэ улам үндэр бүтээсэ туйла!

★★★

ӨӨРЫНГӨӨ УЯЛГЫЕ ЕИ ДҮҮРГЭЭБ

Би бойбол үбхэуряалгын эхилхээ урда тэ таряхуряалгын эхилтэр
200 гектар үбхэ сабшаха гэхэн социалистическэ уялга абаа һэм.

Энэ хадаа б.лэн хэрэг бэшэ байгаа. Тиймэбшье, хэлэһэн үгэдэе хүржэ,
204 гектар сабшааб.

Би үгсөөгүр эртнээ абаад, үдэһын боро харан болтор худалмэри-
лэб. Энэ зунай хура бөрөөтэй байһан хадань сэлмэг үдэр ба час бүхэний
гамтайгаар хэрэгдэг байгаа һэм, 5 гектар сабшаха нормооо үдэр бури
шахуу дүүргэдэг байгаа. Мүн эсри мдаа 8 гектар хүртэр сабшадаг һэм.

Үбхэуряалгын үдэ нэмдэ 80 ажаата үдэр ба 32 центнер үбхэн ажа-
лай нэмэлтэ түлбэрид үгтэһэн байха юм. Энэ хадаа колхоздо мүнэн сэхээр
хүдмэрлөөд байхадаа олоо эхэр олодог байһынь үшөө дахин гэршлэжэ
үгэнэ.

Нүхэд колхознигууд манай полинууд дэсүүр тарьялангай аймагтар һайн
ургаса гараба. Намарай тарьяанай ургаса бодод байһан хүнөө үндэр ба
мүн эхилхээ үдэр һэм. Биднэр, Бурят-Монголой колхознигууд
имэ ургаса үнэһэй хараагүй гэжэ бид. Бүдүүн колос ба томоууд тарья ха-
рад байхадаа, биднэрэй үрхэн ба ясан. Мүнөө тарьяага хуряама абаха
сагнай эрээ. Биднэр ургуулан тарьяангаа нэгшье — колос гэжэ-
гүйн түлээ тэмсэхэ өһотойд. Монсгорынь тарья гэсгүйгөөр хуряа! Би-
днэр Сталин багшадаа имэ тангариг үгөөд. Тэрэний хазгайруулма! Бо-
лохгүй! Колхоз бүхэн хуряагада бүхэ гашүүдэ бага эхгүй хабадуулжа,
Бурят-Монгол болбол өөрынгөө эсгэ ба багшада үгтэһэн үгээс бэрүүлэн,
социалистическэ уялгаа большевиктэскэ дүүргэнэ шадха байһынь гэр-
шлэхэ өһотой.

Таряхуряалга дээрэ тарья хадагад—машинистнуудай үүргэ угаа эхэ
байна. Хэрбэ биднэр нормоуудаа иматгал дүүргэдэ байнгүй, харин үлүү
гаргаад байбал, ургасага саг соонь, гэсгүйгөөр хуряама шадха бай-
наби.

Манай колхоз үгсөөдэ хара тарья ба овес хадаа эхилхэнь. Намда шэнэ
натна үгэжэ, тарья хадуулаха найдаба. Би бойбол манай эвнөөд Цырен
Цыренович Цыбеновай тугаамаа доро жатнаа тааруулаа, тэрэндэ зер-
ноулситель түхэрэн байна. Тийн үгсөө гүүр эртэ хүдмэрлөө өрхөм.

Би 15 худалмэрийн үдэр соо 140 гектар хадаха гэжэ социалистическэ
уялга абааб.

Таряхуряалгын бегонихон бол зортой хадань эхэлхэнь дүүргэхэдэ бэлэн
бэшэ гэжэ. Гэбшье, би байһан харанхыа харанхы хүртэр худалмэрилжэ,
үдэрлэһе нормы үлүүлэн дүүргэхэ ба нэгшье час, нэгшье минута минл
хосоргохгүй байна. Саашаа хур бөрөөг ороно болохо байһан! хадань
имизэр худалмэрилжэ гэжэ манга на шухала болоно.

Үбхэуряалга дээрэ намтай олон машинистнууд мурьсөө һэн... Тийн
таряхуряалга дээрэ мурьсэгшэ үшөө олон байха өһотой.

Хуряалга—сезонно хэрэг гэжэ нүхэр Сталин ханин хурган. Хэрбэ
биднэр сагын үнэргөө хада тарьяага эхэр гэжэ болоноби. Мүнөө жэлдэ
хүлэһэн һайн ургасаара биднэр омгорхо өһотойд! Биднэр саг соонь
хуряагад байхада, өһөдөһөө түрүүшын уялга—тарья бэлдэхэ болзо-
һоо урид дүүргэнэ. большевиктэскэ колхозуудтаа улам баян аманууха бай-
наби.

Нүхэд, үбхэуряалга дээрэ эхилгэһэн машинистнуудай мурьсөө улам
эршэтэйгээр үргэлжүүлэн, тарья уралаа дээрэ нормоо дүүргэгүй нэгшье
колхознигуудай байхагүй абадалы туйла!

Машинист И. ДАЛЬБИНОВ.

Августын 12. Түнхэнэй аймагтай Ворошиловэй нэрэмжэтэ колхоз.



Молдавска ССР. Каменска райондай Держинский нэрэмжэтэ колхоз ба бүриөө
100—100 пүүд тарья хуряажа, бултын сомон байна. Мүнөө гүрэнэ тарья
тушаалга абажа байла.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Держинский нэрэмжэтэ колхозой Улаан ашаа.
П. Лысенкина фото. (ТАСС-эй фотохроника).

Тарьян гээлтэй тон шангаар тэмсэхэ

Энэ жэлдэ Байкало-Куларийамай
колхозууд баян ургаса абаахуряа-
ла ажалтай ёһоор ажаллахууд
дунда зэргээр гектар бүриөө 10 цент-
нер тарья абаха байна. Энэ түрээ
соо харгытаа олохо, тойроод боложо бай-
наа сагын хуряагад дотоонхон холбоо ойл-
гохо, собитнуудай аясые уридаа
таажэ мэдэжэ, собитнуудай галсаһын
мүнөө үдэ хайшаагаар ба амраар дү-
гэржэ байһанье бэшэ, мүн эрээлүүдэ
тэдэний хайшаагаар ба амраар дэргэ
байһанье мэдэхэ арга боломжэ үгэнэ—
гэжэ ВКП(б)-гэй түүхын хуряалгын ста-
линка курс соо хэлэгдэнэ.

Манай кадрнуудта замьсэ зааха үг-
дэ байһан тулаа, теори болбол бодото
ажалтайгай, социалистическэ байгуу-
лалтын практика, парти ба советскэ ар-
дай үдэр бүри шинжэжэ байгаа зорилго-
туудай тааршагүй барисаатай байха
өһотой. Энэ барисаатай улам бичи, улам бү-
хэ байха бүри манай кадрнууды марк-
систско-ленинскэ талаар хүмүүжүүлхэ хэ-
рэг бүри һайнаар табилдаха байна. дайны
хүдмэрчин табилжалы түлээ манай Эхэ
өһотой хүсэ шадлаа сааһын бэрхшээл-
хын түлээ, манай өрөндө коммунизмын
дүүрэнгэ халхын түлээ практикэ тэм-
сэлэ тэһээр улам наймажатайгаар зог-
сөгжэ байла.

(Августын 13-ай «Правды» түрүү
бэшгээс).

ЗРХИМ ТАРЯА—ГҮРЭНДӨӨ

БИЧУРА. (Телефоноор абаба).
Эндэхи колхозууд үдэр өрхэз бүри
таряхуряалгада олооро ороно бай-
на. Тэрэнтэй хамта, түрүү колхо-
зууд гүрэнэйгөө урдахы уялга
түлбэринүүдэй тарьяа бэлдэхэй
пункта тушаама эхилбэ.

Круминай, Логовинкин, Мэргэн-
тын сомоной Сталиной нэрэмжэтэ
колхозууд хэдэ—хэдэн центнер
шэлэмэл тарья бэлдэхэй пунктда
абаһана тушаал байна.

Тарья сохилгы эхилһэн үшөө
хэдэн колхозууд эдэ үдэрүүдэ
тушаалга эхилхэнь.

Тарбагатайн колхозууд таряху-
ралаагад жэгдэрэн ороно байна.
Дүүрэн бэшэ мэдэгдэж 575 гектар
тарья хуряагаа. 7 колхозуудаар
комбайн худалмэрилжэ байна. Тэ-
рэнтэй хамта, гүрэнэ тарья ту-
шаалга эхилбэ. Арбад шахуу кол-
хозууд гүрэнэйгөө урдахы уялгы
дүүргэжэ нангин уялгаа бэрүүл-
жэ ороо.

«Авангард», «Гигант», Чапаев,
Молотовой нэрэмжэтэ ба бусад кол-
хозууд шэнэ ургасын түрүүшын та-
рья ашаа, бэлдэхэй пунктнууд-
та абаһана, нивитацинууды аба-
ба. Аймагтай колхознигууд ургаса
хуряалга саг соонь дүүргэнэ, гүр-
энэйгөө болзоһоо урид тоосхын
үлөө социалистическэ мурьсөөдэ
улам эршэтэйгээр оролсоһон байна.

Тарья гээлтэ гээлтэ—ябадал мүн

Республика дотор ургаса хуряалгын
хүдмэрчигүй үдэрөө үдэртэ үргэдэжэ байн-
дүрэн нигтэ колхознигууд ба МТС-үүдэ
худалмэрилжэ ургасага монсгорын
тарья гэсгүйгөөр хуряажа, гүрэнэйгөө
саг соонь тоосхын түлээ шүүд тэмсэ
хэжэ эхилбэ.

Таряхуряалгын түрүүшын дүгүү
дээрнээ харахада, түрүү колхозууд
ургасага нэгшье монсгор ороно гэжэ
гүйгөөр хуряаа абаха хэрэгтэ бүх
хабаа хандуулан байхаднь, хари
арим газарнуудта тарьяанай гээлтэтэ
тэмсэхэ хэмжээнүүдэ абаһгүй, колхозно
хүрэг эхэ зөөрин хосотго гээлтэтэ
оруулжа байһан баримтанууд үзэгдэ-
һонд аймагтай зарим колхозууд ху-
ралаада түбэрлэн ороһонхо хойн
үгтэ тарьяага үрхэ байха юм. Идэ
пээлхэдэ, «Коминтерн» колхоз намара
хара тарьяанай хуряалга дээрэ квадрат
метр бүхэнтэ 10—30 колос гээһэн байн-
дүрэнэ эндэ гектар бүхэндэ аяар 1.1
центнер ургаса гээһэнэ.

Тээ, тус колхозой хүтэлбэрилжэ-
тарьяага гээлтэтэйгээр хуряажа абаһын
түлээ ямаршэ тэмсэл хэсгүй, һанаа
амар һуула. Хэтэрхэдэ топ дээрэ гээ-
лэһэн энэ хүрэн ехэ колосоо мүнөө
хүртэр суглуулжа абаагүй байһаар.

Тэрэнтэй Баргатай колхозууд та-
хуряалгын түрүүшын үдэрөө хойно
агротехнически хазгайруулжа, Тэрэнтэй
эсөөтэ Сувинска сельсоветэй Сталиной
нэрэмжэтэ, Чиганска сельсоветэй «18
партгезет» колхозууд хуряалгын ша-
нугтайгаар үүргэжэ, тарья гэжэжэ
байха юм.

Үндэр ургаса хуряагад гэжэ агуулахэ,
Сталиной үгтэһэн тангаришаа дүүргэхын
түлээ тэмсэжэ байһан энэ халхын тэгэ
тарья талха хин таларуу гээжэ гээһэн
гээтэ хэрэг мүн. Тиймээ, хуряалгын
арим шаар салхын халхгүй байһан
колхозуудай хүтэлбэрилжэ харуула-
гай ажаалһаа дары халсажа, тарьяанай,
гээлтэтэй арга тэмсэл хэдэ хэм-
жээнүүдэ абаха уялгатай.

Н. Мунисев.

Мүнөө жэлдэ үндэр баян ургаса
ургуулан Байкало-Куларын аймагтай зарим
колхозууд тарьяага саг соонь хуряажа
абаһын, нарин нягтаар харуулахын түлээ
тэмсэжэ, гүрэн түрлэһэн урда гэм хэжэ
байхадаа юу бодожэ һууна гэжэ? Айма-
гай партины, советскэ болон худэе ажа-
лтай органууд ургаса хуряалгы намдуу-
ла, гүрэнэйгөө болзо соонь тоосхо аба-
дал халха талаар эрд хэмжээнүүдэ
абаха сагын тулаа.

В. Тюменин

Иркутска областин үйлэдбэрин хүснүүдые шэнжэлхэ талаар научна конференци

100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918

үнэ эсвэл хэзэ, энэ колхозын оргадгидир
 түрхцэн хүрхүяа саг тулдаа гэжээ
 үнэ/шад мэдээсэхэн байгаа. Ну
 үнэ/шад мөрөө эмэрлэхэ унахд, т
 аа дээрүү яажна, нигэсхэ-тиншд
 хадна. Даа-нагүй үндэр ба үххэн тар
 урмаа, хошуухан үнэрөөр ханга
 түрүүлшин байна сэлэхэлмэ бясүү
 —Тарамайн хачаар урмажа, кол
 хай баяжханд даа. Үгдөөдэр даа хур
 байа хилхэ болоодой, —гэж түрүүн
 эмээ-зуураа, хатаряагаа амбаартаа

на саяманын хуримдаа бэлдсэн хөгжлийн, ажлаадаа шийдмэлд тараах, —
—Тун зүгтэй хэлэлц-т, тийгсбэл яба-
—гэжээ бичигддэг дуугаараа, тариалан-
—шээ түрүүлэн гэмхэлжорхино.

Нэгдсний туяа халуулар шарлаа а-
—шараа колдсууд аалихуулар холтилно.

Нэрүүдэ бичигдирингааа хойнохоо бу-
—халлар гомхална.

Хоёрхыг тээ үнэгүрлэй, тариалан-
—рз гар хадхуурмд хоер-гүрлэдараа
—тарина, тарихахуураалгын фронтод үрсэн



хитэйгээр ороож ахлалын Иволгыг дай-
тай 17 партсэдын нэрэмжээс колле-
жид 589 га хуряаха түрэгтэй. Тийг
гаргас аймагийг бусад коллежуудад ба-
гууль найн. Колхозийг хутагтсэдын
багссааж тоолдогтой ёһоор га бүрэл 10
центнер тариа хуряаха байна. Тээс
эйн коллежийнд агүүхээс вожж Н. га-
динд үргэж үзэс үзэч хэрэгтэй бүх-
хын түдэс тараяахурагтаа дээрэ со-
циетическэ мурсысөөнй дүмэ шана гэ-
дэс багссааж, хуряаха багссааж.

Академик А. В. Виттер хоёон байдаг. Академик Виттер байгалийн бэлгүүнүүд, тэдрийг тооцо Зүүн-Сибирийн хиймэл зэвсэгт их энергитикска ресурсуудыг зарчгойгоор харуула.

Үнэгүү химдаа угаагсх гидроэлектр-энерги хадаг ферросплаууудын, электром-таларын гэхэ метис анду үйлдэбэрлэ-ааа ууна.

Ирүсүска областийн индустриалдаа хү-

—Дайлап хүүлээрхи табигжалан түсэб,
— гэж академик В. С. Немчинов хэлэб.
—газтаргаараагай ба малалай сая
—тайхи хужугтэй ханган, М.
—эсигэцидэе, элэтрификаци ба тран-
—спорта зэрэг зэсэсүүхэе үргэнөөр хэлгэ-
—үүрэн шэбэрүүлгэ болбол колхозуудай
—товарна продукцинуудай хал газаргэе хан-
—гаж, тэрээнэй үйлдэл-рылгэе хямла-
—гуулгаж байна. Академик В. С. Немчинов
—болбол андхи пютагай байдалта таарач-
—кай табигал шигэе, мал, бичиг, хонь

Научна конференцшэ зэрүүлхэлгэн гол
мэдээт хэдэн выставкунд нэгдбэ. «Ир-
мүснүүс» облатин байгаалин ба «скоп-
ическаа ресурснууд» гэлэн выставкэ эх-
лэлхөлтой. Нүүлэй арбан жэл соо нүүр-

түрүүлэгшэ рэ гар хадууршад хоёр-гурбаадаараа бу- хын тү
аартаа хэжэ таржа, таряхурыалгын фронтодо үргэн дөб- тическэ

тарыхураалга дээрэ сомс-
урысөөнэй дулые шэнэ тай-
хуураалга хуураалга ба 1198
талурги гэхэ
ага үгэнэ.
Трехутска о

мэтыг эндэ үйлэдбэрилхэ, руулаха байна. болбол эндэхи жатай хэбэрэ

Академик В. С. Немчинов мическа ресу
нютагай байдала таарам
нонирхолтой.

нууд» гэхэн выставка гэхэ
үүлэй арбан жэл соо нүүр-

